

HEMBYGDSDLADET

Medlemstidning för Vikingstads Hembygdsförening

Nr 2: 1997

Ordföranden har ordet:

Hembygdsvänner!

Denna gång måste jag tyvärr börja med att meddela att vår hembygdsgård har haft påhälsning av skadegörare.

Någon eller några har skurit med kniv i dörrposterna till ett par av dörrarna i flyglarna.

Den största skadan har dock åsamkats ytterdörren på boningshuset.

Med en kniv e d har man skurit sönder en list till dörrspegeln.

Jag vill därför be alla och envar som passerar förbi hembygdsgården att kolla så att allting står rätt till. Var observant och anmäl genast om ni ser något misstänkt. Vi har polisanmält ovanstående händelse och hoppas att vi inte ska behöva uppleva detta igen.

Försäkringsbolaget är kontaktat så dörren kommer att lagas igen.

Tyvärr måste vi i styrelsen konstatera att detta inte var en engångsföreteelse, dörren har återigen blivit skadat, glasrutor har blivit krossade, kanske ska vi montera in larm i hembygdsgården.

Vad är Er åsikt? Vi vill gärna veta.

Här fortsätter Arne Asplunder sin berättelse om Rakereds kyrka.

År 1764 överenskommo Vikingstads och Rakereds församlingar om ett samgående och om byggande an en ny och större kyrka nära den gamla i Vikingstad. Om detta beslut, som blev av Kungl. maj:t fastställt samma år, skrev Per David Widegren i sin 1817 utgivna bok "Försök till en beskrifning över Östergöthland" följande:

"Denna kyrkas (Vikingstads) nära belägenhet till Annexan Rakered, som utgjorde blott 1960 alnars afstånd, gaf en påtaglig anledning till dessa Kyrkors sammanbyggande, hvarom Församlingerne år 1764 öfverenskommo med de vilkor och förbindelser, att Vikingstads Församling ensam skulle, utan minsta biträde af Rakeryd, som egde ett i komplett stånd warande Tempel, nybygga en så stor Kyrka, som kunde rymma begge dessa Församlingars folkmängd, hvarom Rakeryd åtog sig lemna sin Kyrka, med alla tillhörigheter och cassor. Denna kloka förening, som innebar förnuftets ärofulla seger öfwer fördomen, wann Kongl. Maj:ts Nåd. stadfästelse d 28 Aug samma år i Sept. månad 1765 grunden lades till den nya kyrkan på 50 alnars afstånd i Nordost från den gamla."

Så långt Widegren.

Lillklockan från Rakered såldes av Vikingstad församling till Näsby församling invid Roxens strand.

År 1780 förenades Rystad och Näsby kyrka varefter Näsby kyrka revs. Lillklockan från Rakered uppsattes nu som lillklocka i Rystads kyrka där det förut fanns två klockor. Förre kantorn i Rystad Sven-Olov Linge har tagit en serie fotografier av sin kyrkas lillklocka som jag har fått ta del av. Dessa har gjort det möjligt att tyda den omfattande inskriptionen, något som Broocman inte hann med i sin beskrivning.

Med början högst upp på klockhalsen lyder den fullständiga texten sålunda:

På översta skriftbandet:

ALLT THET ANDA HAFWER LOFWE HERREN HALELUIA

Mitt på klockkroppen:

NILS VLFSKIOLD   JOHAN   GABRIEL KLING-PAST   PETRUS OLAI
HELENA RÄÄF TIL   HADORPHIUS   IN WIKINGSTAD   SACELLANUS
OPLUNDA   ELISABETH   ET RAKARYD
DALINA

På mellersta skriftbandet:

GUTIN I STOCKHOLM AF JACOB BRIMAN 1687

På nedersta skriftbandet:

ÄR MED OFANSTÅENDES WARDNAT SAMPT DERAS MED FÖRSAMLINGENNES
SAMMANSKOTT

Nog sagt om detta beträffandes inventarier.

Hur tedde sig då det dagliga livet i och kring Rakereds kyrka?

Kanske kan vi bäst få en liten uppfattning om detta genom att ta del av några paragrafer i den kyrkolag som sockenmännen i Rakered under ledning av sin nye kyrkoherde Dominus Ericus Rymanbius skrev i november 1668. Enligt Owe Hassler intar denna genom sina egenartade bestämmelser en särställning inom 1600-talets rika sockenlagstiftning.

Bl a stadgas följande:

Särskild sommartid för högmässorna, de började kl 8 fm, kl 9 om vintern. Gudstjänst skall i rättan tid begynnas och de som tänkts sig till skrift och aflösning skola liksom kyrkogångshustrur och kristningsbarn inställa sig i full tid före gudstjänsten. Komma de för sent, få de vänta utanför kyrkan tills mässan är slut. Bönedagspredikningarna skulle hållas vid tidigare timma än högmässan, fingo alltså karaktären av ottesång. De höllos i allmänhet onsdagar och fredagar. till dessa skulle åtminstone ett folk av varje gård inställa sig. Utesittare straffades strängt. Därmed menas de personer som sitter i sockenstugan eller på kyrkogården under predikan. Om tjänstefolket beträdes med dylikt ofog, tillsäges matfadern första gången att straffa den skyldige, bättrar han sig icke skall han böta första gången ett stop vin, andra gången 2 stop osv. Förbryter sig bonde eller bondhustru på sagda sätt blir böterna första resan en kanna vin och därefter dubbelt, så ofta det upprepas.

Kyrkan skall hållas ren och kyrkogården väl inhägnad "att icke de dödas och heligas ben av svin uppgrävas."

Stämman beslöt även uppsättande av kyrkportar och luckor. Portarna skola hållas väl låsta. mässkläderna rena och oblaterna som bakades i hemmen skola göras goda och rent och obemängt vin inköpas. Ett nytt vinankare skulle anskaffas

Arne Asplunder avslutar sin berättelse om Rakereds kyrka i nästa nummer

Vår hembygdsförening kommer att stå som värd för Östergötlands Hembygdsförbunds höstkonferens den 26 september 1998.

Vi behöver hjälp med diverse aktiviteter under dagen.

Tror du dig kunna hjälpa till med något under några timmar denna dag så hör av dig till någon i styrelsen. Vi behöver bl a parkeringsvakter, hjälp med matservering, guider på hembygdsgården mm. Det är inga stora och besvärliga uppgifter men vi i styrelsen är inte tillräckligt många för att vara på alla platser samtidigt.

Se även hembygdsföreningens verksamhetsplan på Internet:

Adress: <http://www.algonet.se/~kentsi/hbgården.htm>

Kent Sigedal/ Ordförande 807 86

Ingemar Carlsson/ V Ordförande 812 14

Maria Hultgren/Kassör 816 06

Mary Kindgren/ Sekreterare 850 35

Owe Lantz/Intendent 804 61

Olagligt Tobakssäljande

1671

Då Konglig Tobaks Compagni't besökte
värt härad, fann man månet brott mot lagen.
Med åtta skålpunds innehav beslagen
blev Sven i Backgår'n, fast han inte rökte.

Vid Skjutsstation' han sina kunder sökte.
Ock Päder Grå i Gamlekil blev tagen
och Hustru Karin uti Bockehagen.
Med Tobakshandel de sin kassa ökte.

Men desse backstu'folk och hjon, som brutit,
de facto blott med Kroppen böta kan;
och Häradsrätten haver därför slutit:

Att Sven är saker. Som besutten man
och Bonde han sju Daler böta må.
De andre med en Varning löpa få.

HANS SLYCKE

Vi tackar Arne Asplunder och Hans Slycke för deras bidrag och hoppas att fler vill dela med sig av sina kunskaper.

En informell studiecirkel håller på att bildas. Kontakta någon i styrelsen om Du vill vara med. ALLA är hjärtligt välkomna!

Har du inga kunskaper att dela med dig av så kan du få.